Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 11 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Пятниця 13 Цвѣтня 1894. | ГОДЪ II

ПОЗНАЛИ СЯ.

Свобода. Гадаю що вы братя дорогіи поняли мои слова и мое серце що біеть ся въ моихъ ґрудяхъ для руского народа тамъ и тутъ въ Америцѣ и якъ менѣ иде о долю руского робôтника. Протое, щобъ вы, яко робôтники, могли жити на божôмъ свѣтѣ и за вашъ тяжкій трудъ жити хорошо, треба вамъ взяти ся до купи, а оттакъ радити вспôльными силами над нужденнымъ положеніемъ робôтничой клясы въ нынѣшныхъ часахъ. Щобъ можна осягнути ту цѣль, треба бути насамперѣдъ вписанымъ до „Союза“ и забезпечити своихъ дѣтей и жену щобъ мали по вашôй смерти яку запомогу. Дальше, треба конче щобъ робôтникъ бувъ просвѣщеный, щобъ знавъ якъ водить ся по свѣту, якъ то собѣ помагати, якъ добивати ся своихъ робôтничихъ правъ, де кривда, кто робôтника кривдить, чомъ платня не есть отповѣдна тяжкой працѣ робочихъ рукъ. Того всего въ сальонѣ не дôзнаеть ся робôтникъ; але треба читальнѣ: дебъ були газеты, книжочки, держались ôтчиты провадились мудри розговоры и т. д.

Правда, на се треба и пару центôвъ наложити; алежъ и не жаль бо иде о добро власне. Такъ маете робити, такъ маете поступовати, щобъ вамъ лучше жилось а не сваритись за те, чого не розумѣте и черезъ баламуту одинниць волочитесь по кортахъ. Любѣть ся якъ братя, лишѣть всяки сварки, а до науки берѣть ся! бо сами знаете якъ легко днесь темныхъ можна звести и до бѣды припровадити.

Иванъ. Куме Василю, прошу васъ перебачте менѣ же вамъ неразъ прикре слово сказавъ и называвъ уніятомъ, хотяй самъ не знавъ що оно таке.

Василь. И вы менѣ не берѣть за зле, сли васъ схизматикомъ прозвавъ – а що оно значить то не вѣмъ; тôлько то знаю, що мы оба зъ одного села и оба Русины и що по глупому робимо наколи марно тратимо грошѣ на процеса. Лучшебъ було та красше слибъ за тіи центы поставили школу, заложили читальню а просвѣщались, наберали розуму зъ мудрыхъ книжочокъ. Мы всѣ давали на божу церковь и тая малабъ то бути нашою мамою. А до днес збаламучени, розеднани не зналисьмо що робити и що почати? Але теперь уже ясно якъ поступати треба. „Свобода“ вказала намъ дорогу и то правдиву: вписоватись до „Союза“, закладати читальнѣ, дбати о просвѣту, обзнакомляти ся зъ духомъ часу и робôтничимъ рухомъ, любити свою мову, читати „Свободу“ и други руски газеты зъ старого краю, учити ся и англійской мовы, закладати школы и то руски для дѣтей, любити оденъ другого якъ Христосъ приказавъ а нашъ староенькій панъ отецъ зъ нашихъ гôръ научали и наказували якъ мы ѣхали въ Америку.

Иванъ. Куме, подякуймо насампредъ Господу Богу и нашой руской „Свободѣ“ же такъ свобôдно а смѣло говорить намъ правду, котрой маемо триматись и не слухати тыхъ духовныхъ що не умѣють по нашому слова божого въ церквѣ сказати, тôлько по мадярски проклинають насъ наколи за споведь не даси остатного доляра. Они то наробили баламуты и наварили кисилицѣ та не хочуть ей сами хлептати. Сли бы наши люде мали розумъ и тихъ оглашенныхъ бізнесменôвъ зъ кропиломъ оминали, тогда бувъ бы святый спокôй.

Свобода. Се мене радуе, се мене тѣшить що вы пôзнали ся яко рôдни братя. Потѣште мое серце и обнимѣть ся на знакъ братньой згоды и любови; не юдинимъ але Христовымъ лобзаніемъ поцѣлуйте ся! Идѣть во свояси, проповѣдуйте евангеліе свободы, правды и науки; скажѣть людямъ щобъ мали вже разъ розумъ и горнулись до науки и поступу; най слухають своихъ священиковъ але рускихъ ревныхъ дбаючихъ не тôлько о душу але и о просвѣту — а не тыхъ, що за кводра откалатають службу божу хотяй и на дипѣ, а руского слова цурають ся и лишень по мадярски знають. Горнѣть ся до „Союза“, закладайте школы и читальнѣ, познакомляйте ся зъ справою працѣ а капитала! Шукайте спасенія души въ исповненію припису божого, а полѣпшеніе своей долѣ здобувайте своимъ розумомъ, бо и на се вамъ Богъ го давъ. Люде, котри святощами торгують и правду за кводра мѣняють, котрымъ церковъ служить за бізнесовый сторъ, такихъ най рускій народъ оминаетъ и най не зважае на назву пôдъ якою входять тіи баламуты місіонеры въ село.

Въ ихъ торбинѣ знаходять ся ось яки науки: „бери не дай, ошукуй но смѣло, чи то русинъ чи то мадяръ, говори: то sicko jedno бо кождый любый якъ доляръ кождого, що иде въ ихъ кишеню. Сли жаденъ не хоче нѣчого дати, тогда роздѣлють на уніятôвъ и православныхъ а все таки хоть въ каламутной водѣ, лозлять рыбу мадяронски рыбаки.

ВЪ СПРАВѢ НАРОДНОГО ЕМІГРАЦІЙНОГО РУСКОГО ДОМУ.

Наша „Свобода,“ котра слѣдить крокъ въ крокъ за ходомъ и розвоемъ житя рускихъ робôтниковъ тутъ въ Америцѣ, стараесь всѣма силами прійти въ помочь радою и порадою и заспокоити ихъ потребамъ пôднесла голосъ до руского загалу що бы Русины постарались о рускій народный еміграційный дôмъ, котрого потреба даесь що дня то бôльше чути. На нашу патріотичну одозву откликнулось пару рускихъ патріотôвъ и прислали свои щедри жертвы на тую благородну цѣль и ôттакъ початокъ уже зробленый и маленькій фондъ въ квотѣ $19.08 есть зложеный. А решта нашихъ братôвъ мовъ оглухли и не чують тай зъ лептою не спѣшатъ. Слибъ наши оспали братя придивились якъ то наши бѣдни люде, ѣдучи чи зъ краю чи до краю, поневерають ся бѣдують по жидôвскихъ закуткахъ, тобъ не жаловали не тôлько кводра, але и доляра далибъ щобъ наши люде такъ не поневѣрались.

На дняхъ ѣхавъ оденъ рускій чоловѣкъ зъ женою и дѣтинкою до краю. Въ New York-у затягнувъ ихъ жидъ до себе на нôчъ. На другій день бѣдняга мусѣвъ заплатити за нôчлôгъ и за кавалокъ смердячой рыбы 15.00!

Подумайте собѣ Русины чи не булобъ то добре мати якій такій власный рускій дôмъ, дебъ можна своихъ братей пиреночувати въ народной хатѣ? А кто постараесь о то може чужій? Нѣ. Вы сами дорогіи братя скинте ся по кводрови кождый, а будете мати свôй притулокъ и жиды не будуть за смердячу пивницю брати по 15, дол. Кто въ Бога вѣруе и въ кого руске серце няй посылае на редакцію „Свободы“ о скôлько можнôсть на рускій народный еміграційный дôмъ а все буде помѣщено кто и кôлько давъ въ нашой газетѣ. Христосъ каже странного въ дôмъ приняти! Отже старaймо ся о той дôмъ бо рускихъ странниковъ есть много а много!

ОДОЗВА.

ДО Шп. Выдавцѣвъ въ старôмъ краю.

Зъ великими стратами заложилисьмо газету нашу, дбаючи не про власну користь, але про добробытъ робôтниковъ Русиновъ въ Амемицѣ.

Выдатки на газету не дають намъ можности предплачувати краеви часописи, хотяй мы почуваемо въ нихъ велику потребу. Протое звертаемъ ся до Шп. Выдавцѣвъ въ старôмъ краю зъ просбою о ласкаве высыланіе намъ всѣхъ своихъ выдань, въ замѣнъ того мы будемо посылати имъ нашу газету. Маемо надѣю, що Шп. краеви выдавцѣ не одмовлятъ намъ въ нашой просбѣ, бо тутъ иде не о нашъ власный интересъ, а о добро братôвъ Русиновъ въ далекой чужинѣ.

Зъ глубокимъ поважаніемъ

„Свобода“

247 Warren Str. Jersey City North America.

ВПЕРЕДЪ!

Дяковати Богу люде пôзнали ся на „Союзѣ,“ зрозумѣли его користь для себе и що день все бôльше и численнѣйше записують ся до „Союза.“ Дуже радѣемо тому, бо то ознака що наша Русь иде вперѣдъ, вперѣдъ до просвѣты, до волѣ, до самопôзнаня! Радѣемо тому, бо то значить, що у народа нашого починае спадати зъ очей порохъ, котрымъ му слѣпили очи его вороги, его слѣпіи проводиры, котрымъ нашъ „Союзъ“ ставъ самимъ солею въ оцѣ. На бôкъ же сварнѣ, еднаймо ся, записуймо ся до „Союза“ и прямуймо вперѣдъ, а въ передъ!

Вперѣдъ, вперѣдъ,
Братя мили,
Часъ дорогій–
Въ кождой хвили

Старaймо ся
Працювати,
И для Руси щось
Придбати.

Поединчо
Силъ не тратьмо
Но въ „Союзѣ“
Дружно, братно

Всѣ до плуга!
Зъоремъ ниву,
Кинемъ зерно
Но щасливо....

Гр. Гр.

Подаемо до вѣдомости пч. читателямъ „Свободы“ и всѣмъ, котри хотятъ вступити до „Руского Народного Союза,“ що неодовга зачнемо друковати СТАТУТЫ „Союза.“ и кождый членъ ихъ получить.

Протое вписуйтесь до „Союза“ и не откладайте на познѣйше.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper
The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50
Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:
To "Svoboda" Printing Office 247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ що тиждня въ Пятницю

Entered at the post office at Jersey City, N. J. as second class mail matter.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.
ГАЛИЦКА РУСЬ.

У насъ теперь бѣда и то така, якой давно не було. Въ попереднихъ рокахъ хотяй было бракъ зерна на хлѣбъ и паши для худобы, все таки були бараболѣ [бандурки] едина пища и пожива бѣдного руского мужика. Але вторôкъ черезъ слоту и тіи погнили такъ, що не ма анѣ до житя анѣ на посадженье. Заможнѣйшіи господарѣ лучать ся въ спôлку и думають, радять: зъ откибъ то спровадити картофлю.

Такъ якъ межъ народомъ бракъ барабольъ, такъ межъ рускими политиками бракъ розуму, народного почутя, и народной чести. На доказъ сего наводимо отъ сей правдивый фактъ: Въ палати пословъ п. Еимъ молодо ческій посолъ представивъ въ ясномъ свѣтлѣ галицко-польску политику передъ парламентомъ и вказавъ на нуждене положенье руского народа въ Австріи навѣвши слова самого п. намѣстника Галичины графа К Бадени, котрый сказавъ межъ иншимъ: „зъ рускими по-слами чи безъ нихъ" будеть ся вести и на дальше польска политика якъ до днесь. На тіи слова повни погорды и зневаги для руского народа и его заступниковъ въ парляментѣ, всѣ думали що руски послы заберуть голосъ и съ подякою потвердять мову ческого посла. Але сталось противно. Рускій посолъ панъ Вахнянинъ забувши на свою честь, котру каждый чоловѣкъ повиненъ мати, забувши на честь и права бѣдного руского народа, повставъ проти ческого посла высказавшого святу правду въ очи полякамъ и ихъ грѣхи противъ Руси — похваливъ слова пана графа, надаючи имъ таке значенье, зъ котрого всѣ послы въ голосъ розсмѣялись сожалѣючи въ одинъ часъ надъ рускимъ народомъ же польскихъ лакеивъ на пословъ выбирае.

ДОБРОДѢЙСТВА НОВОЙ ЕРЫ.

Польски новомодни историки ôткрыли що въ Галичинѣ нѣколи не було и нема Русиновъ, тôлько поляки восточного обряда. П. Креховшкій, загорѣлый полякъ, твердитъ що Русины уніяты не суть добрыми католиками бо держать ся восточного обряду и всѣма силами напирае абы мы перейшли на латинскій обрядъ. Духовенство польске робить крестоносны походы и баламутить людей, щобъ зрѣкались szyzmatyckiej церквы. Епископъ Пузина сидить теперь въ Римѣ и обдумуе плянъ споляченя Русиновъ. Кардиналъ Ледоховскій завзываe всѣхъ полякôвъ щобы не ѣли и не пили а въ кождôмъ рускôмъ селѣ ставили польски каплички. Намѣстникъ графъ Бадени принявъ черезъ свого дьокаруску капитулу въ день его именинъ, а самъ не показавъ. Зреформованы іезуитами василіанскій монахъ полякъ Шептицкій проводить постни реколекціи для рускихъ священниковъ на свято-юрской горѣ.
Нема що и казати: tutto va bene ad majorem Poloniae gloriam, А де наши?...

Въ Городенцѣ, въ Галичинѣ, жиды поставили лазню (парню). Передъ сабашомъ коло 3оо жидôвъ купало ся въ ней. Наразъ пукнувъ котелъ и ктось явъ кричати „горить"! Всѣ жиды якъ були голи такъ и поутѣкали а на дворѣ саме тодѣ трѣщівъ сильный морозъ. Варта було подивитись якъ голи жиды мовъ бѣсновати утѣкали черезъ мѣсто голи ко ждый до своей хаты.

Слѣдующе число высылае ся тымъ, котри пришлють пренумерату.

УГОРСКА РУСЬ.

Опять лихо, опять горе навѣстило нашу Русь уже такъ безталанную и осуджену ей власними выродками дѣтьми на цѣлковиту загладу. Наши ветераны, борцѣ за права и свободу руского народа, оденъ за другимъ уступають зъ поприща и сходять въ могилу!.., Стари карпатски дубы валать ся, а на ихъ мѣсце выростае мадярска тернина, заглушаюча посѣяне зерно людьми котри працюють ся на всегда зъ рускою родиною, що бы радше въ гробѣ лежать, якъ дивитись на огидни и лукави дѣла юродивого нынѣшного на вскрôзь пересякненого мадяризмомъ поколѣня!.. Дня 11 февруара с. г. по довгой борбѣ за святи права Руси, успувъ сномъ праведныхъ на вѣки отецъ АНАТОЛІЙ КРАЛИЦКІЙ игуменъ Свято-Николаевско монастыря въ Мукачевѣ— оденъ зъ найлучшихъ и первородныхъ сынôвъ угорской Руси. Покôйный, най му земля перомъ а память о немъ отъ рода въ родъ,бувъ вѣрнымъ сыномъ Руси якихъ мало; словомъ и дѣломъ черезъ цѣле свое житье служивъ Руси а умераючи тяженько заплакавъ видячи що нове поколѣнье особенно священники и епископы пôшли на службу мадярамъ.

Праведная душе
У Бога витай
И о лучшу долю
Для Руси пытай!

ВЫЛѢЗЛО ШЫЛО ЗЪ МѢШКА.

Скрантонскій „Вѣестникъ" на вѣсть про кончину угорского патріота Л. Кошута, розплакавъ ся слезами крокодиля и заревѣвъ на весь Скрантонъ якъ розлюбленный бугай. Редакція В. пару разôвъ умлѣвала и ледво ю очутили натираючи мадярскою паприкованою солониною. Опôсля, коли прійшла троха до себе, повелѣла редакторови В. „опасному москалеви" написати метрову посмертну звѣстку де на самой серединѣ газеты було выдруковано цальовими буквами „Людвикъ Кошутъ умеръ." Наоколо сего некрольогу була чорна друкарска обволока товста груба якъ великодна кобаса. Людоньки добри скажѣть: чи можна погодити той смутокъ, тую печаль, тую скорбь, тую ôдanaку въ газетѣ про смерть угорского патріота Кошута, который бувъ завзятымъ ворогомъ славянъ и лютеранъ, зо стороны В. зъ его рускостію зъ его становищемъ на народнôмъ религійнôмъ грунтѣ? Чи правдивый русинъ и католикъ (за якого хоче уходити Віестникъ) буде такъ розпѣдатись, плакати, шльохати за тажкимъ ворогомъ руского народа и цѣлого славяньства, чи буде такъ гôрко плакати католикъ за умершимъ лютераномъ? Чи не правду писала „Свобода" же В. и его пôдперачи змадяризованы духовни не суть русинними але мадярами, чи не вылѣзло теперь шыло зъ мѣшка?!

Віестникъ, котрый хотѣвъ и хоче нашихъ людей баламутити надальше, стративъ уже встыдъ. Чому словенскіи газеты и ихъ редакторы не вдягнули на себе покутни вретища и не посыпали своихъ главъ попеломъ на знакъ жалю и смутку за Кошутомъ? -- бо они суть правдивого словеньского духа а не мадярского якъ „Віестникъ."

Що скажуть на тое наши Русины, котри за „Віестникомъ," за мадяронами духовниками тримають, якъ оденъ такій духовникъ, котрый дурить людей же онъ русинъ и щирый католикъ, правивъ парастасъ за душу Кошута, котрый за житя бувъ лютераномъ и въ жадни парастасы анѣ панахиды не вѣривъ? Чи той prevelebny за пару кводрôвъ, не хотѣвъ на силу вихнути старого генерала до неба, котре Кошуту навѣть и не снилось?

Чи той панъ prevelebny, котрый уходитъ за католицко уніятского священника, не знае що учить теологія пасторальна? Вѣдай и справдѣ сего и не нюхавъ. Пр тое, „Свобода" хоче тутъ здѣлати христіяньске дѣло милосердія „дурненького научити" и сказати prevelebne-му що св. католицка церковь учить о геретикахъ. Въ моральной теологіи стоитъ: „Католицкій священникъ може молити ся за живыхъ еретиковъ лютерановъ щобъ ихъ Богъ освѣтивъ и навернувъ до правдивой вѣры, але за умершихъ еретиковъ лютерановъ и т. д, не можна и заказуесь". Со опі п і to pan prevelebny?

Баламуты сего свѣта.
Баламутять руски дѣти!

ЩО НОВОГО въ АМЕРИЦѢ

Словеньска газета „Slovenska Svornost", котра выходитъ въ Connellsville Pa. такъ пише про двохъ пере кôнчикôвъ угро-рускихъ священникôвъ, що взялись за пекелне дѣло: печатати церковни руски книги, молитвенники и шкôльни пôдручники латинскими буквами съ мадярскою правописею:„Угорска газета „Zemplin" дае свѣдоцтво юдо-предательства угро рускихъ священникôвъ Фесторія и Игнатко-ва, що взялись за дѣло запровадити въ рускихъ книгахъ мадярску азбуку а руску знищити. Ся новизна буде згубою языка и угро-руской народности. Оспро-тѣлый, темный, угнетеный народъ не мае на кѣмь опертись анѣ на интелигенціи, анѣ на духовеньствѣ, анѣ на епископахъ, котри радше служать чужимъ богамъ. Смутне положеніе угро руского народа, а помочи для него на широкôмъ свѣтѣ не ма. Єли Богъ якимъ чудомъ не спасе конаючихъ въ ярмѣ, то угро-рускій народъ выгине якъ та трава безъ росы пôдъ проміненями пекучого сонця." Слава и честь нашой сестрицѣ за те, що высказала тую сумну правду и дала доказъ що руска доля лежить ей на серцю.

Редакція „Свободы."

РАСКОЛЪ въ CLEVELAND

Наши противники поляки въ старôмъ краю горлають день въ день що Русины не суть добрыми католиками, бо держать ся восточного обряда и протое єли хотять бути такими, мусять пристати на обрядъ латинскій. Тымъ загорилцямъ и заслѣпленнымъ іезуитскимъ фанатикамъ хочемо прійти въ помôчь и удоровити ихъ американскими пігулками.
На днях въ мѣстѣ Cleveland мали тамошни поляки и зъ околицѣ народне вѣче, на котрôмъ було кôлька польскихъ священникôвъ. На тôмъ вѣчу (meeting) ухвалили одноголосно одорватись отъ римско католицкой церквы а заложити у себе старо католицку вѣру. Газета нѣмецка „Waechter und Anzeiger" подае имена начальникôвъ той новой польской старо-католицкой громады. До теперь пасторомъ назначеный ks. Kolaszewski, а єли бы онъ не хотѣвъ на дальше позôставати въ Cleveland, то на его мѣсце прійде ks. Strelka.
Що скажуть на се непрошени місіонеры на Руси? Єли конче шукають мученической смерти, най приходять сюда навертати свою заблудшую братью а справдѣ вѣнецъ славы ихъ не мине бо на першôмъ деревѣ стрѣпнуть ногами а душа ихъ вороною прямо полетить до..

НУЖДЕННЕ ПОЛОЖЕНЕ РОБОТНИКОВЪ.

Робоча кляса съ терпеливостію праведного Іова зносила холодъ и голодъ, потѣшаючись лишень одною надѣею: може пôдъ весну настануть лучшіи часы и буде робота. Але сталось противно. Чимъ дальше въ лѣсъ тымъ больше дровъ— чимъ близше до весны, тымъ гôрша есть бѣда, тымъ больше жертвъ голодовой смерти. Въ Пенсильваніи и въ иншихъ сторонахъ Америки почали ся стрейки, въ котрыхъ много гине и радо гине бо житя погано. Наши люде, якъ намъ оповѣдало пару въ редакціи, идуть свѣтами за

по 2о днѣвъ пѣшки за роботою. Ще нашь русинъ маючи живу вѣру въ Бога и обдареный надзвычайною терпеливостію и тою силою, тôлько русинови даною, все знести, не пôддаесь роспуцѣ но каже: якось то Богъ дасть. Але де инодѣ, меже иншими, револверъ одно спасеніе ôвъ нужды и голодовой смерти мѣжь робôтниками. Американьска газета ,,The Carpenter" такъ описуе нынѣшне положеніе американьского робôтника: ,,Сотками тисячь лежить голодуючихъ способныхъ до працѣ людей по улицяхъ и по вогкихъ певницяхъ нашихъ великихъ городôвъ, а бôльше якъ одинъ міліонъ безъ кута безъ хаты бродить по лѣсахъ и фармахъ за роботою. Половина тыхъ нещасныхъ гине и умерае зъ перестудженя и на запалене легкихъ!., На тое нещастье, на тую нужду, богати властителѣ земель и фабрикъ нашой отчины не звертають найменшой уваги и заслѣплени гордостію на свои богатства не видять що имъ зближаесь конець. Тутъ въ Америцѣ суть богачѣ, котри мають денно чистого доходу ôдъ 5,000 до 23000 дол. и ѣздять собѣ на пусти забавы то до New Orleans або до Montreal щобъ теперѣшна нужда робôтничой кляси имъ не мѣшала въ ихъ оргіахѣ и плачь голодныхъ дѣтей и женъ не долѣтавъ до ихъ ушей!.

Оттаке дѣеть ся у насъ.

СЕ ЦѢКАВЕ.

Въ коломыйскôмъ ,,Народѣ" появилась статія о. Агапія Гончаренка писана зъ Америки пôдъ заголовкомъ: ,,Краина Козакôвъ въ пôвночной Америцѣ, або Аляска." Съ той статіи вытягнули мы де що для читателѣвъ ,, Свободы" и тутъ подаемо.

Въ кôнци 18-го вѣку, такъ пише авторъ, Козакамъ вже звѣстна була дорога зъ Камчатки накурилски островы; вôдтиля они зайшли на своихъ байдакахъ [лодкахъ] и такъ далеко, де теперъ Санъ Діего и Мандаціно въ Калифорніи та Асторія въ Орегонѣ. Але Росія злучилась зъ Англіею и прогнала одважныхъ морякôвъ зъ ихъ байдаками назадъ въ Камчатку.

Въ 1724 роцѣ отправила Росія Нѣмця, капитана Беринга и онъ поплывъ, а поводаторами були камчатски моряки, шукати новой земли. Имъ вже тіи землѣ були звѣстни и якъ Берингъ рухлявъ въ лôжку Черниховъ зъ Козаками знаходили островы.— Зъ того часу, семіи (фамилии) вôльного народу зъ Камчатки селились на новыхъ островахъ пôвнôчной Америки, прозваныхъ Алеутскими островами. Недавно на запытанье губернатора Аляски: якій вы народъ? — они сказали: мы Козаки. Наколи Росія продала въ 1867 роцѣ Аляску Америцѣ за 7 миліонôвъ долярôвъ, тогда царъ выдавъ указъ, щобъ наши братя Русины — Козаки вертали назадъ до Камчатки въ Сибірь. Але они не послухали и остались тамъ. Ихъ теперъ есть въ Алясцѣ на островахъ Атигнака, Кадіяка и на Алеутскôмъ архипелязѣ споре число 2о тисящъ. Передъ тымъ думано же то суть индіане и протое ихъ били батогами и мучили, але днесь свѣть дôзнавъ ся що то Русины славни потомки завзятыхъ одважныхъ козакôвъ. Дѣтей они посилають до англійскихъ школъ а въ дома учать ихъ рôдной азбуки: азъ буки вѣде... Слава вамъ родимцѣ що чужому научаетесь и свого не цураетась! Щасть вамъ Боже, кличе до васъ ,,Свобода" на далекой но вôльной пôв-

---

ЧІЯ ВИНА.

Панъ Др. Сіменовичъ зъ Шамокинъ подавъ въ ,,Народѣ" вельми обширну кореспонденцію ,,Про Американьску Русь." Читаючи сю кореспонденцію, мусить кождый признати же американьска Русь зъ церковного боку дуже вдачно представлена и картина есть вѣрна. Справдѣ, ôтъ талантливого пера п. Др, сего було тôлки и сподѣватись. Хотяй образъ есть вдатный що до сюжету и въ цѣлости точно выкôнченый, все таки знаходять ся въ немь маленьки неточности въ оттѣняхъ, на котри хочемо, най се буде не въ гнѣвъ, тутъ вказати.

Шп. кореспондентъ складае всю вину нынѣшныхъ ненормальныхъ стосункôвъ американьской Руси въ церковного боку на ВПр. Митрополиту.

Мы тутъ мусимо розминутись зъ думкою шп. дописователя и сказати правду на документахъ оперту: же ВП. Митрополитъ ничъ не виноватъ але самъ Римъ, котрый бувъ взявъ цѣлу руско-американьску справу по церковному дѣлу на себе, а Митрополитѣ совѣтовавъ цѣлкомъ не мѣшатись до сего дѣла. Длячого се Римъ такій выдавъ указъ на се отповѣдаемо: pro ratione stat voluntas, котрой Владыка довженъ бувъ повиновать ся. Дальше по думцѣ Шп, кореспондента ВПр Митрополитъ виноватъ въ тôмъ, що наколи посылавъ о. Вôлянского вторично до Америки ,,не давъ му жадного преповучения, не назначивъ де мае завести ладъ и въ якій спосôбъ."

Тутъ знову не ВПр. Митрополитъ виноватъ, тôлько о. Волянскій. Онъ обзнакомленый съ американскими стосунками, съ звычаями и обычаями, съ правами и судами, съ адвокатами и скваерами, повиненъ бувъ звернути увагу ВПр. Митрополиты и обяснити якихъ документôвъ вымагае тая справа, котру ѣхавъ залагодити. Съ того слѣдуе що ВПр. Митрополитъ бувъ male informatus але не виноватъ. Наконець, правду сказать, сли бы о. Волянскій бувъ зъ самого початку тримавъ ся старой правды: ,,quidquid agis prudenter agas et respice finem",слибъ бувъ по гадавъ и на будучнôсть тогда въ пеленахъ оповитой Американьской Руси, тобъ днесь змадяризована горда не булабъ завладѣла Русинами и вôльна американьска Русь булабъ зробила великій запевно крокъ впередъ въ просвѣтѣ и въ поступѣ!

ПРИЯТЕЛѢ.

Цѣкаве оповѣдане
Ивана Нечуя

— Шмуль самъ выбравъ мѣсце въ засторонку и пробравъ солому до самого дна. Они въ трехъ склали въ ту яму все покрадене добро и накрыли зъ верху соломою.

Вже небо почало червонѣти, якъ балагула тихесенько посунулась по улици. Сами конѣ, неначе знали, що вони злодѣйскіи, тихо ступали копытами.

— Ну, теперъ, тату, наварили кашу! Сами влѣзли въ бѣду и мене потягли за собою. Держѣть же пяный языкъ за зубами, а якъ не вдержите, то я вамъ не спущу, сказавъ Василь, крадучись въ сѣни.

На городѣ и на подвѣрю зновъ стало тихо и мертво. Тôлвки зорѣ пышно сіяли на небѣ та край неба червонѣвъ, якъ щоки въ молодои дѣвчины, мѣсяць. Втомлена Устя спала, якъ убита, и нѣчого не чула.

Шмуль, выѣхвши за мѣсточко, крикнувъ, свиснувъ на коней а приученіи конѣ понесли балагулу, якъ выхоръ. Дорога до гутяньскои корчмы, котру державъ Шмуль, повернула въ густый лѣсъ, вилася зъ горба на горбъ, крутила ся по узкихъ долинкахъ въ гущавлинѣ. Балагула скакала по нерôвнôй дорôжцѣ, по выбояхъ та горбахъ, а Шмуль усе гнавъ конѣ, неначе втѣкавъ вôдъ кого. Конѣ вскочили въ глубоку долину. При свѣтлѣ червоного неба залыснѣла узка долина, забѣлѣли довгіи купы попелу де колись стаяла гута, чи скляна фабрика. Надъ самымъ шляхомъ забѣлѣли стѣны корчмы. Шмуль спинивъ конѣ коло корчмы, а самъ пѣрнувъ въ темный узкій яръ, густо зарослый лѣсомъ. Яръ вганявъ ся далеко въ лѣсъ узкимъ узгôремъ. Въ самôмъ узгôрю росла густа лѣщина, а межъ лѣщиною були накидани купы сухого хворосту та листя. Шмуль тихесенько полѣзъ у хворостъ. Тôлько що ôнъ почавъ розкидати купу, звôдтѣля выскочивъ переляканый заяць, плыгнувъ пôдъ самымъ носомъ Шмуля черезъ купу хворосту и побѣгъ въ лѣсъ. Шмуль, якъ стоявъ, такъ и зваливъ ся, якъ дубъ, на хворостъ спиною.

— Ой вей міръ! Ой тателе! Ой гвалтъ! вовкъ, охъ, охъ, охъ! застогнавъ Шмуль, вхопившись за серце.

Шмуль довго не мôгъ вôддыхатись, нѣначе чимъ вдавивъ ся. Вôнъ довго сидѣвъ, держачись за груды обома руками та тôльки вейкавъ та стогнавъ: ой тателе! ой вей міръ, мамеле! Якъ тôлки минувъ перелякъ, жидъ вставъ, трохи постоявъ, постогнавъ, а далѣ розгрôбъ сухе листя и вытягъ здорового старого чавуна. Вôнъ выйнявъ зъ кишенѣ трое намистѣвъ, завязавъ ихъ въ ганчирку и вкинувъ у чавунъ. Завязавши чавунъ хусткою, вôнъ перекинувъ его, накрывъ листемъ, прикидавъ хворостомъ, а самъ пойшовъ розпрягати конѣ, Вже на дворѣ було зовсѣмъ видно, якъ Шмуль постукавъ у двери корчмы. Жидôвка вôдчинила дверѣ и Шмуль впавъ на перины, пѣрнувъ въ ихъ зъ головою и заснувъ, якъ убитый.

Черезъ два днѣ въ глуху пôвнôчь Шмуль зновъ зашкрябавъ нôгтемъ въ Кузьмине вôкно. Кузьма не спавъ и ждавъ жида; ôнъ накинувъ свиту, торкнувъ пôдъ бôкъ Василя, и обыдва они тихесенько выйшли на двôръ. Проти бѣлой стѣны малювалась здорова, важка постать Шмуля, а при свѣтлѣ зôрокъ було навѣть видно его здорови вытрѣшкувати очи и бôльмо на одному оцѣ. За дворомъ стоявъ кôнный вôзъ,а зъ заду до воза була привязана пара волôвъ.

— А що Шмулю, чи привѣзъ могорыча, заразъ спытавъ Шмуля Кузьма.

Привѣзъ, якъ же не привезти добрымъ людямъ; але перше позносьте мѣшки на вôзъ, сказавъ Шмуль.

— Якъ позносити, то и позносити, сказавъ Кузьма: а то яки волы? Чи свои чи крадени?

Богато трафляе ся, що наши люде замовлять газету и по нѣякôмъ часѣ ôдходять на инное мѣсце, або до старого краю, а за газету анѣ мыслить заплатити. Такихь людей, подамо въ газетѣ и пôшлемо до уряду парафіального въ старôмъ краю.

Ктобъ знавъ чи въ старôмъ краю чи тутъ въ Америцѣ де бувае Михаилъ Кухта походячіи зъ села Кролика Волоского въ Галичинѣ, просить ся дати знати до Редакціи ,,Свободы"

Хотячи приступити до ,,Союза" най посылають вступне и нѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewich
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

КНИГ І ДО СПРОДАЖИ.

Молитвословы съ пасхал 65.
Пѣсни церковни велики 70.
пôдъ ноты , ... 2.50
жите Св. О. Николая . . 10
Кирилъ и Мефтодій . . 10
Жите избран. Святыхъ 3.00
на каждыô день въ роцѣ 10.00
Жите Св. Георгія . . . 5
Конкордія въ отношеню обохъ обрядôвъ р. и лат. 25
Катехизмы 15
Історія церкви Хрс. . 80
Родословная картина князей рускихъ. 32
Иванъ Теодоровъ первый рускій книгопечатникъ. 20
Открите Америки. . . 12
Порадникъ въ справахъ писарскихъ. 10
Методична граматика малоруского языка. . . . 60
Орлеанска дѣва. . . 35
Шляхта ходачкова драма 15
Пленипотенты. . . . 30
Заповоди Божіи. . . 2о
Арендаръ драма. . . 10
Два млыны 10
Страшный вертепъ. . 10
Княжна Галя. . . . 15
Порвалась нитка драма. 25
Голодни роки. . . . 15
Наука. 1.50
Онуфрій Грушкевичъ чарôвникъ. 35
Черкеская месть. . . 20
Месть верховинця. . . 32
Якъ козамъ роги выправ. 10
Любовъ убогого молодця. 60
Середъ ледоватого мôря. 15
Недбайко и Просвѣщеніе. 10
Народни пѣсни. . . 25
До чого дошли люде черезъ Просвѣщеніе. 10
Богъ надежда моя. . 1.00
Історія Руси. . . . ,80
Въ память 3-го Мая. . . 25
Библія съ образками. . 65
Библия ст. и нов. завѣта. 5.00
Земскій рай. 12
Словари руско-нѣмецки 5.00

Доносимъ ч.читателямъ, що не дуже маемъ на складѣ,бо дуже росходить ся що дня. Протое пôслалисьмо по новый транспортъ за 500. дол.

Книжки безъ грошей ся не высылае-

Просимо поч. читателя ,,Свободы,"котрый приславъ изъ старого краю предплату, до насъ зголоситись бо черезъ помылку незнаемо до кого высылати.

Редакція.

Мы мали дотеперъ взглядъ на тяжки часы не нудили нашихъ читателей щобъ заплату за газету прискали, але днесь и намъ тяжко, протое не забувайте!

За ,,НАРОДНЫЙ ДОМЪ" не забувате.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза" запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу" читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому" ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!